

*Per a Santi,
qui ens va ensenyar a
continuar aprenent sempre.*

Índex

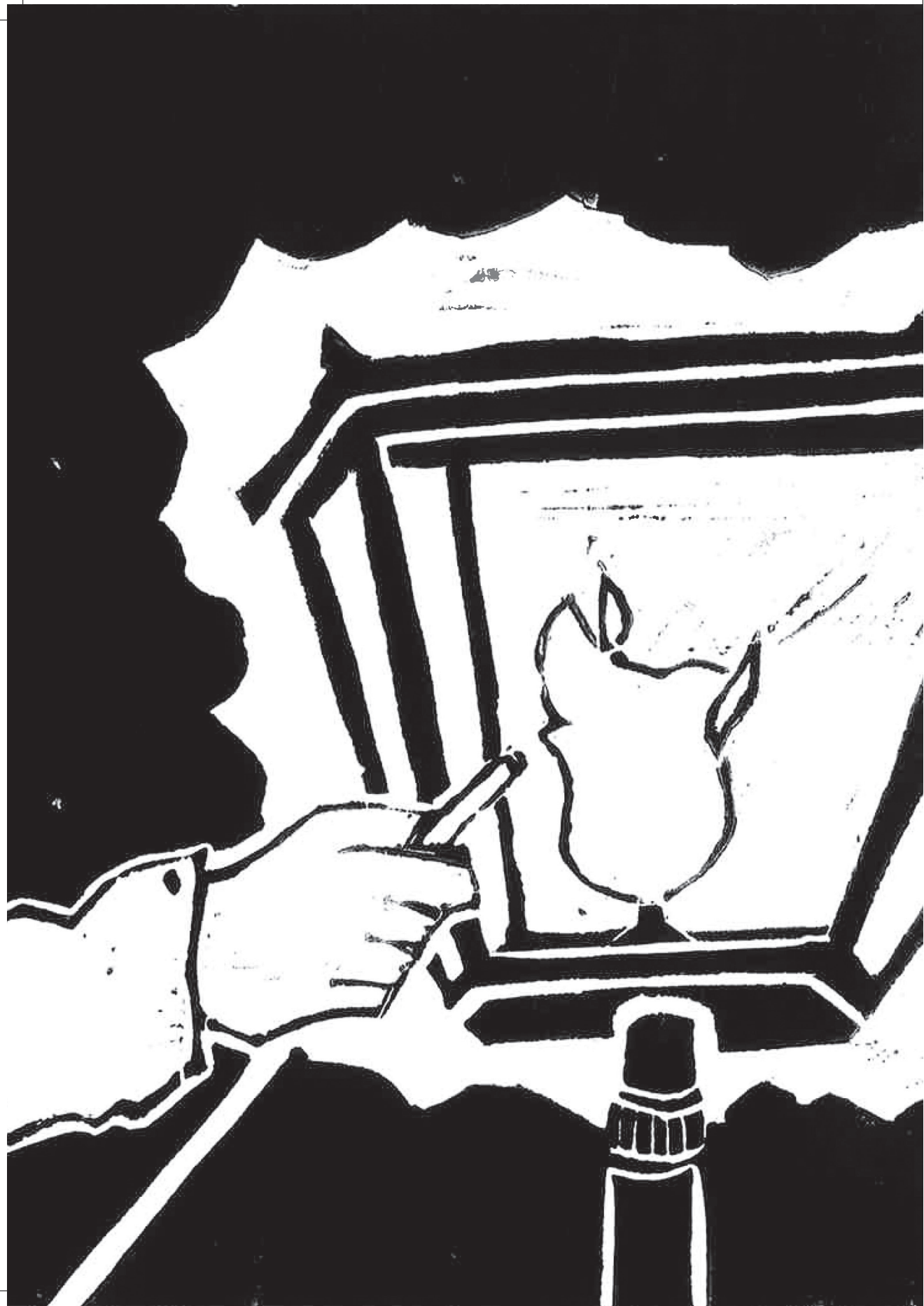
Notes de l'autora	11
Els güendos del riu	13
Peret i Marieta	25
Marieta, la freixureta	45

Notes de l'autora

Aquest llibre conté llenguatge col·loquial emprat principalment a la zona de l'Alacantí, per poder expressar millor aquestes rondalles igual que em van ser contades a mi mateixa. El recull d'aquestes tres històries ha sigut possible gràcies a les nits de pluja quan la meua mare me les contava, igual que a ella se les va contar la seua àvia.

Aquestes històries, més que per a ser llegides, demanen ser contades, en veu alta i viva.

estiu ja havia començat a passar i estàvem en aquells dies en què el sol encara pica a l'esquena dels llauradors a migdia, però la rossejada gela les mans als matins. Per aquells dies preferíem sortir a fer faena ben prompte, ja que les nits començaven a afaïnyar-se i sovint ens sorprenien tornant del bancal o del llavador, i ningú vol que la nit l'agafés sense avisar.

Heu de pensar que per aquell temps el poble no era com ara, només dos carrers s'illuminaven amb els fanals que el sereno s'encarregava d'apagar i encendre cada dia. I cap d'aquests carrers estaven asfaltats tampoc, eren poc més que camins de terra apretada d'on la pols s'alçava i es clavava als ulls els dies de vent. La resta de carrers? No hi havia, eren tot bancals on avui en dia s'alcen edificis i parcs. Imagine, doncs, que entendreu la por que podien fer les nits al poble, especialment si t'agafaven a soles, i sobretot sabent que porcs senglars i ratpenats no eren les úniques criatures que sortien a passejar a la foscor.

Des de petits se'ns avisa dels perills de la nit, plena de bubotes, animetes i bruixes, però ací al poble a qui més por teníem era als güendos. Mai he sabut molt bé l'aspecte dels güendos si vos dic la veritat, perquè tampoc he tingut mai massa temps de parar-me a escoltar les històries que la tia Vicentica agradava contar als més petits del carrer. Ben de jove vaig haver de començar a faenar per a ajudar

als meus pares, que es passaven els dies suant al bancal o llavant la roba dels senyorets del poble. Així passaven els meus dies, amunt i avall fent tots els encàrrecs de casa, preparant el menjar per a trobar un plat calent a la taula en tornar de faenar a la nit, i anant al poble del costat per a oferir les meues capacitats de fer *remendons* per guanyar uns pocs duros.

En aquests dies de principis de tardor ja començava a agafar el costum de tornar a casa més aviat, abans que caiguera el sol i el poble es quedara a fosques. No perquè tinguera por de les històries de la tia Vicentica, no em malinterpreteu, però si ets un poc espavilat, saps que la nit també és refugi de lladres i gent dolenta, i aquests sí que fan por. Però un dia de principis d'octubre no vaig tindre la sort de poder seguir el meu costum, ja que ma mare havia caigut malalta.

Feia ja unes setmanes que la veia més pàl·lida i es notava com fer els encàrrecs habituals del nostre dia a dia cada cop se li feien més costera amunt. Per això vaig començar a intentar ajudar un poquet més sense que ella se n'adonara. Vaig començar a fer un poc més de menjar de l'habitual, i vaig intentar que no afectara els nostres estalvis, però així m'assegurava que no es quedaria amb fam. A vegades l'acompanyava a netejar les cases d'alguns dels senyorets, especialment les d'aquells que tenien més diners i ho volien mostrar amb la grandària de les seues finques. I una nit en concret vaig decidir que també l'ajudaria a llavar la roba, una faena que ara sembla molt senzilla, però que en aquella època suposava que havíem de caminar fins al llavador i fer-ho tot a mà.

Així que abans de la mitjanit, quan la casa ja estava completament en silenci, vaig agafar el bolic de roba, el vaig ficar a la cistella i amb aquesta baix del braç vaig eixir en silenci, però amb pas decidit, cap al llavador.

La veritat és que el llavador no estava prop de la nostra part del poble, ja que es va construir prop del riu per poder aprofitar la seua aigua clara que corria de forma contínua. Així que a poquet a poquet,

xino-xano, vaig anar fent camí cap al riu, tractant de travessar els bancals el més ràpid possible sense entropessar ni xafar cap plantació. Aquesta faena va resultar encara un poc més complicada del que esperava perquè aquella nit la lluna plena va decidir jugar a l'amagatall darrere els núvols foscos i plens que passejaven mandrosament pel cel. I aquest joc d'amagatall em va fer començar a perdre un poc la confiança que tenia i la por em va començar a pujar pels turmells.

Abans d'arribar a la partida de La Sabateta vaig començar a escoltar un gemec, un plor suau i apagat que em va fer parar en sec i obrir els ulls ben grans, badats com els d'un mussol. Però res, no hi havia res al meu voltant més que bancals, matolls secs i dues finques ben a la foscor. Em vaig començar a relaxar, i vaig confiar que aquell soroll definitivament no era el de cap lladre; poc anaven a poder robar-me de totes maneres. Vaig continuar caminant i amb cada passa aquell gemec es tornava més clar, més nítid.

Aquesta vegada se'm va gelar la sang, no era un gemec, era un plor ben clar. Em vaig tractar de calmar, dient-me que segurament seria algun animal salvatge, per aquesta zona n'hi ha molts. El cadell d'una rabosa, que tots sabem que tenen un crit molt clar, o potser fins i tot alguns gats salvatges, podria ser qualsevol cosa. Però una veueta dintre de mi em deia que pegara mitja volta, i hauria d'haver-li fet cas a aquesta veueta.

Amb cames tremoloses vaig continuar caminant cap al llavador; a aquesta altura quin sentit tenia tornar enrere? Ara el plor sonava ben alt i clar, només a unes passes de mi, penetrant directe per la meua orella esquerra. Em vaig girar, molt a poc a poc, i el cistell amb la roba em va caure de les mans. Era un bebé!

El xiquet no hauria de tindre més d'uns pocs mesos, l'havien deixat amagat a la soca d'un arbre, entre dos matolls que el refugiaven de l'aire i de les mirades de qui passara amb pressa per davant. Vaig anar corrent a agafar-lo en braços, qui podria deixar una coseta tan xicoteta i dolceta en meitat del carrer? Ara que el tenia en braços vaig començar a assegurar-me que estiguera bé, que cap animal salvatge li haguera fet mal, però no pareixia que aquest fora el cas. Així que amb la veu més suau i tranquil·la que vaig trobar vaig començar a parlar-li, mentre intentava calmar-lo.

—Ai, però qui et podria haver deixat ací de nit a tu tot solet? Si eres un xiquet la mar de polit i boniquet, amb unes galtetes ben grans.

El xiquet va començar a deixar de cridar tant, pareixia que estava funcionant.

—Mira que bo que eres per a ser tan xicotet, amb aquestes orelletes tan redonetes i uns ulls ben redonets com ametletes.

El bebé va deixar de plorar.

—Xe, si és que damunt eres la mar de valent!

Ara el xiquet rigué, amb aquest riure innocent i contagiós que tenen els bebés. I ho vaig veure, unes dentetes blanques com la lluna i completament crescudes. Ara soc jo qui va obrir els ulls ben grans.

—Ostres! Però si tens totes les dentetes ja i tot!

I en aquell moment el bebé, de no més d'uns pocs mesos, contestà amb una veu greu i forta, que li sortia de l'estómac i no la gola:

—I queixalets també!

No em va fer falta ni pensar, mai he tingut unes cames tan ràpides i àgils com aquell dia. Vaig deixar caure el bebé dels meus braços sense ni mirar on anava a parar, vaig agafar el meu bolic de roba i sense saber ben bé el que feia vaig córrer com mai. I digueu-li falta d'instint, digueu-li por, però en lloc de tornar corrent fins a la seguretat dels carrers il·luminats del poble, vaig continuar corrent sense mirar enrere fins al llavador.

El cor m'anava tan de pressa que no podia pensar i quan vaig arribar al llavador quasi no vaig veure a la dona que estava allí asseguda, fent el mateix que jo havia vingut a fer. En aquell moment vaig tractar de compondre'm un poc, i amb la seguretat que em donava no estar tota sola allí em vaig asseure tranquil·lament al costat de la dona, preparant el bolic de roba que havia de llavar. Vam estar uns

pocs minuts en silenci fins que finalment les paraules començaren a eixir de la meua boca sense ni adonar-me'n. Potser va ser en un intent de convèncer-me que l'experiència que acabava de viure havia sigut una pura imaginació, ja que allò era completament impossible, però li vaig contar a la dona tot el que acabava de viure, com també vos ho estic contant ara, i com més li contava més ridícul semblava tot, la veritat. Però la dona no deia ni mut, ni girar-se a mirar-me, res. I vaig continuar:

—No li pareix ridícul a vosté? Com un xiquet tan xicotet pot tindre totes les dents, i parlar amb veu d'home ben gran! Segur que estic perdent el cap.

Res, ni mut.

—Potser aquesta és una de les històries que sempre conta la tia Vicentica, la que viu al carrer de la Mar, sap qui li dic, no? Per això m'ho dec haver imaginat.

Ni moure el cap, aquella dona només continuava llavant, tot el que es podia escoltar era el «xop, xop!» de la roba i l'aigua.

